

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Főtanácsunk.

Egyházunk főtanácsai ülést 1930 december hó 14. és 15.-ik napjain tartotta meg. Történelmi jelentőségű volt ez a főtanácsai ülés azért, mert középiskoláink átszervezésének immár régóta vajudó kérdésében az egyházi Főtanácsnak döntenie kellett. Ez a kérdés, illetve ennek eldöntése hozta össze egyházi tanácsosainknak 200-at megközelítő tekintélyes nagy számát. Komoly és ünnepélyes hangulatban folyt le az egész gyűlés, méltóan egyházunk nehéz helyzetéhez és a szóban forgó kérdések történelmi jelentőségéhez.

Minden szorongásunk és lelki nyomottságunk mellett is mindannyiunkra fölemelőleg kellett, hogy hasson az a nagy szeretet és az a nagy ragaszkodás, amely egyházunk jövőjének életbevágó kérdéseiben és intézményeinek szeretetében a főtanácsai ülés egész ideje alatt megnyilatkozott. Ebből a szeretetteljes aggodásból és féltő gondosságból egy jobb jövőnek a hajnala látszott fölragyogni a jelen sivárságában is.

Nem kívánunk a részletekkel foglalkozni, de úgy véljük, szolgálatot teszünk olvasóinknak, ha szóról-szóra leközlöljük a Főtanácsnak középiskoláink átszervezése ügyében hozott következő határozatát.

A Főtanács 19—1930 szám alatt középiskoláink átszervezése ügyében a következő határozatot hozta:

1. Egyházi Főtanács elhatározza, hogy alapítványi ingatlanainak kisajátítása és megfelelő államsegélynek hiánya miatt előállott kényszerhelyzet folytán, egyházi középiskolai oktatásunkat az 1931/32 tanév kezdetével átszervezi úgy, hogy csak az egyik főgimnáziumot (Liceu) tartja fenn eddigi alakjában és tagozataiban, a másikat ideiglenesen gimnáziummá (gimnaziu) változtatja át.

2. A kolozsvári főgimnáziumot jelen alakjában és tagozataiban továbbra is fentartja, a székelykereszturi főgimnáziumot az 1931/32

Unitárius Teol. Akadémia

Loco
Calea Victoriei 12

tanévtől kezdődően gimnáziummá alakítja át, mely mellé a gazdasági oktatási törvény XIII. fejezete szerint gazdasági iskolát szervez.

3. Megbizzza E. K. Tanácsot az átszervezéshez szükséges további intézkedések megtételével, beleértve a kormányhatósági engedély idejében való megszerzését is.

4. Főtanács meghagyja az átszervezendő főgimnázium előjáróságának azt a lehetőséget, hogy a felső tagozatot társadalmi uton fenntarthatja, illetve, hogy a lépéseket ilyen irányban megkereshesse.

Tudjuk, hogy sokakat fájdalmasan érintett egyházunk Főtanácsának eme döntése. De egyben reméljük, hogy a tervbevelt mezőgazdasági iskola felállítása nagyban kárpótolni fog mindannyiunkat ama veszteségért, amelyet egyik főgimnáziumunk aligimnáziummá való átszervezése okoz. A vita, amely e kérdés eldöntésénél az éjjél utáni órákba is elnyulott, olyan megnyilatkozás volt az egyházi tanácsosok részéről, amely minden fájdalmunk és veszteségünk mellett is megerősít abban, hogy az unitárius összetartozás és egyházszeretet lángja magasan lobog a szivekben. Talán ez is készítette Főtanácsunk elnökségét arra, hogy a másnapi (december 15-én tartott ülésen) a következő nyilatkozatot tegye:

„Elnökség elismerését és köszönetét fejezi ki a Főtanács összes tagjainak azért a tárgyilagos és magas nivóju vitáért, melyet e történelmi jelentőségű időkben egyik középiskolánk átszervezése kérdésében tanusított;

méltányolja és értékeli azt az elszánt küzdelmet, melyet mindkét középiskolánk megmentése érdekében ezeknek támogatói kifejtettek; együtt érzi azt a fájdalmat, melyet székelykereszturi érdemes középiskolánknak, bár ideiglenes jellegű és kényszerű átszervezésének elhatározása miatt annak támogatói éreznek;

feladatának és hivatásának érzi Székelykeresztur és általában a székelység érdekeinek állandó támogató figyelemmel kísérését;

fő fokozott erkölcsi kötelességének érzi, hogy a tervbevelt és elhatározott gazdasági tanfolyam létesítése az átalakítással egyidejűleg sikeresen megtörténhessék“.

Főtanács az elnökség részéről tett nyilatkozatot egyhangu helyesléssel vette tudomásul és teljes egészében magáévá tette.

Az Egyházi Képviselő Tanács jelentésével kapcsolatban Főtanács elhatározta, hogy a tanítószolgálat fizetésének rendezésével sürgősen foglalkozni fog, mihelyt tudomására jut az államsegély redukált összege.

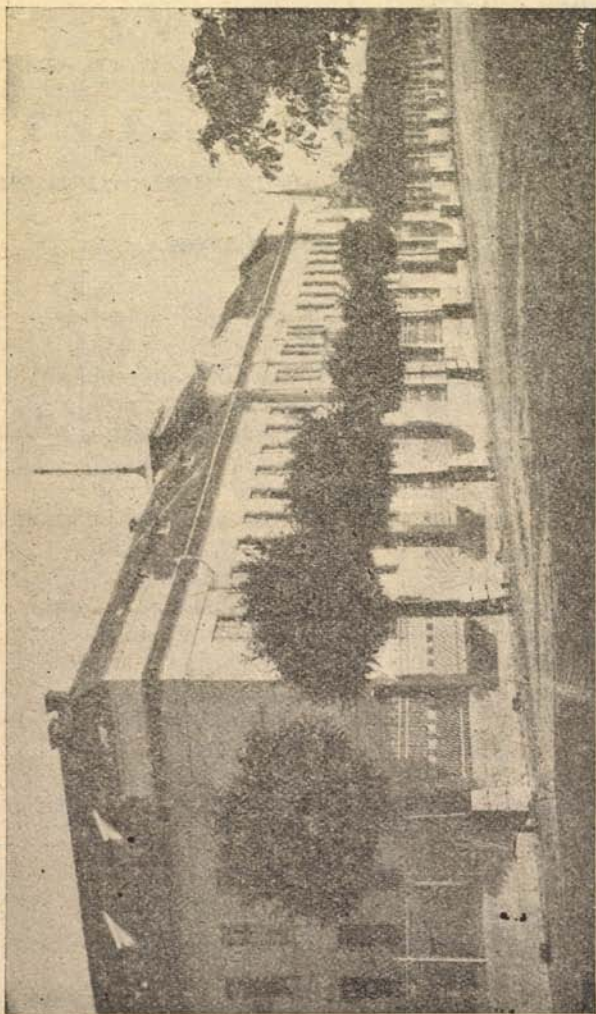
A választások eredményét röviden a következőkben foglalhatjuk össze. Új egyházi tanácsosok lettek: dr. Vajda Béla, Inczeffy Albert, Pálffy István, Patakfalvy Zsigmond és Szent-Iványi Sándor.

Az E. K. Tanács tagjainak megválasztottak: dr. Abrudbányay Ede, Csifó Salamon, Lőrinczy Dénes esperes, dr. Szent-Iványi Gábor, Kelemen Lajos, Vári Albert, K. Nagy Árpád, báró P. Horváth Arthur, dr. Fekete Gyula, dr. Gyergyay Árpád, dr. Vajda Béla, Pálffy Márton, dr. Lukácsi József, Útő Lajos igazgató-tanító és dr. Mikó Imre fia.

Kollégiumi könyvtárnok : Márkos Albert tanár lett.

A jószágfelügyelőség elnökének Puksa Endre egyházi tanácsos fiát választotta meg a Főtanács.

Örömmel értesült az Egyházi Főtanács hiveink áldozatkészse-

A székelykeresztúri unitárius gimnázium

géről és kegyes alapítványáról, az életbenlevőknek elismerő köszönetét nyilvánította, az elhunytak emlékezetét pedig hálás kegyelettel őrzi. Elhatározottak Segesvár egyházközségnek a felső héri egyházkörszökhöz való csatolása, Miklósvárnak leány-egyházközséggé való alakulását a Főtanács örömmel vette tudomásul és megerősítette.

A Főtanács ülései december 15-én a késő éjféltáni órákban értek véget és az egyházi közügyigazgató buzgó imájával zárultak le. Meg kell emlékeznünk Taar Géza nagyajtai lelkésznek vasárnapi istentiszteleten mondott, gyönyörűen kidolgozott és minden ízében aktuális, nagyhatású egyházi beszédéről, mely mindannyiunk lelkében mély hatást váltott ki.

Jelenvolt.

TŰZHELY MELLETT

Ujévi köszöntés.

Mindegy, hogy honnan,
Mindegy, hogy kitől jön.
Csak a szívből jöjjön
És hittel köszöntsön:
Boldog uj esztendőt!

Mindegy, ha halkan,
Mindegy, ha harsogón,
Csak a lélek várjon,
A lélek sóhajtson:
Boldog uj eszterdőt!

Csak ne szóljon az ajk
Magszokott igéket,
Hitetlen mosolygás
Ne csalja meg őket,
Kik még hinni mernek:
Boldog uj esztendőt!

Jöjjön a mélységből,
Hol a szenvedés forr,
Törjön fel a földből,
A poró csontokból;
Megersatott multból,
Elhantolt vétkekből;
Megalázott, tiport,
Bujdosó népekből;
Mint egy szent imádság
Átértett, meggyőző,
Megtisztult kilátás
Könnyhullatott szemből
Jöjjön a köszöntés:
Boldog uj esztendőt!

Ürmös, 1931.

Fekete Lajos.

December.

Ez már a tél. Kívül havaz.
Bent lázong még a sok tavasz
S a szív melege perzselő.

De kint fehér a háztető,
Csenddé fagyott már nyár és ős
S a nap is bujkál valahol.

Egy-egy kiverő kutya csahol.
Az erdő meghalt, nem dalol.

Megrezzen egy-egy halk szender
S belül még rámosolyg az ember.

Kívül morog, dohog december.

Ez már a tél. Kívül havaz.
Lesz-e, hajh! lesz-e még tavasz?

Ürmös.

Fekete Lajos.

A téli földmives-iskolák utasítása.

A Monitorul Oficial 1930. évi december 1. (272) számában megjelent a téli földmives-iskolák működésére vonatkozó szabályzat és utasítás. A főtanácsnak a főgimnáziumok átszervezésére vonatkozó határozata után ezt a szabályzatot kissé részletesebben fogjuk ismertetni, hogy olvasóink megismerkedhessenek az oktatás szervezésével és céljával. Ez iskolák célja, hogy *jó gazdákat képezzenek*. Ezt a céljukat nemcsak általános jellegű ismeretek nyújtásával érik el, hanem főképen olyan mezőgazdasági ismeretek közlésével, melyeket a helyi körülmények ajánlanak és amelyek földmivelőknek szervezetekbe való szervezésére szükségesek. Minden iskola mellett *egy vezető bizottság, egy tanári tanács és egy gazdasági bizottság* működik. Ez iskolák *működésének körletét* úgy kell megállapítani, hogy a növendékek legnagyobb része saját gazdaságában lakjék s arra a tanfolyamok tartama alatt felügyelhesen, másfelől pedig, hogy a tanárok a tanulókat saját birtokukon az év egész folyamán látogathassák, felügyelhessék. Az olyan iskoláknak, amelyeknek internátusa van és földmivesektől lakott vidéken vannak gyéribb népességgel, nagyobb működési körletük van, mint az olyanoknak, melyek sűrűbb népességű vidéken vannak és ahol a mezőgazdaságnak csak némely ágai bírnak kiválóbb gazdasági jelentőséggel. Ezt a működési körletet a vezető bizottság határozza meg és a minisztérium véglegesíti.

Az oktatás tartama 2 év, tehát két szemeszter, melyben elméleti kurzusok és gyakorlati munkák foglaltatnak. Az elméleti kurzusok általában október 15-én kezdődnek és a következő év április 15-ig tartanak. A többi időben a növendékek gyakorlati munkákat végeznek az iskola oktató személyzetének vezetése mellett szülőik, vagy saját maguk gazdaságában. Olyan gyakorlati munkákra, melyek felügyeletet, speciális és hosszabb utasításokat kívánnak, a téli iskolák növendékei a tanári tanács határozata alapján taníthatók az iskola gazdaságában. Az elméleti tanfolyamok tartama, kezdete és vége a helyi körülmények szerint a vezető bizottság megokolt javaslatára a minisztériumtól módosítható.

A növendékek felvételének feltételei: Hogy egy növendék felvehető legyen, szükséges, hogy az iskola működési körletében legyen állandó lakhelye és megfeleljen a következő feltételeknek:

a) legalább 4 elemi osztály végzését igazoló abszolváló bizonyítvány;

b) legkevesebb 14 éves kor;

c) legyen neki vagy szülőinek olyan gazdasága, amely megfelel a helység megállapított birtokilletményének (lotul tip);

d) hogy jó magaviselete legyen neki is és szülőinek is.

Előnyben részesülnek azok a növendékek, kiknek szülői úgy ismeretesek a helységben, mint jó gazdák és az előhaladottabb korúak, kiknek jól rendezett gazdaságuk van.

A helybeli növendékek künnlakók és saját költségükön tartják fenn magukat. Oktatásuk ingyenes. Más faluból, de a működési körletből jövő tanulók az internátusban ingyenesek, vagy az elméleti kurzusok tartama alatt olyan segínyt élveznek, amely megfelel egy bennlakó növendék fenntartására szükséges összegnek. Szomszéd községek növendékei csak akkor vétetnek fel, ha a meghatározott létszám a székhelyül szolgáló faluból nem teljes. A minisztérium külön engedélyével az iskolába felvehetők a működési körleten kívülről is növendékek.

A növendékek maximális száma 40 és a vezető bizottság értesítésére a minisztérium állapítja meg külön a bennlakók és künnlakók számát. Felvétel alkalmával be kell nyújtani: a) 4 elemi osztályról szóló abszolváló bizonyítványt; b) keresztlevelet; c) a községi előljárástól kibocsátott erkölcsi bizonyítványát a tanulóknak és szülőinek; d) a szülők vagy gyám nyilatkozatát arról, hogy a növendék rendesen fogja látogatni az elméleti és gyakorlati kurzusokat és a maga vagy szülői gazdaságában végezni fogja az iskola oktató karától ajánlott, közös megegyezéssel megállapított összes munkákat. Ha a jelentkező tanulók száma nagyobb, mint az üres helyek száma, akkor a vezető bizottság felvételi versenyvizsgálatot tart (un concurs de admitere). A bennlakó tanulók az iskolában kapnak kosztot, mosást, fűtést, világítást és lakást. Felvehetők *szabad hallgatók* is (auditori liberi), kik eleget tettek katonai kötelezettségüknek, saját gazdaságuk van az iskola működési körletében és helyes társadalmi viseletűek. Felvételük az igazgatóságához intézett kérésre történik. Ilyenekül írni-olvasni nem tudók is felvehetők. Ezek künnlakók, nem kapnak segínyt és csak azok az kurzusokon vesznek részt, amelyek érdeklik, rendes órajárára nem kötelesek. Az iskola területén ugyanazon fegyelmi törvények alá esnek, mint a rendes növendékek.

A tanulók köteleességei és jogai. A felvett tanulók kötelesek az elméleti kurzusokat rendesen látogatni, jó magaviseletet tanusítani mind az iskolában, mind künn, magukat a fegyelemnek s a megállapított szabályoknak és utasításoknak alávetni. Ez iskolák látogatása felmenti a tanulót az elemi felső oktatás (V—VII. osztály) alól. Illedelmesen kell viselkedniök egymással szemben. Kiskorúaknak nem szabad vendéglőket, kávéházakat látogatni. Politikai lapok, a köz-erkölcsöt sértő könyvek bevitele szigoruan tilos. Küönös szigorral büntetnek minden hibát, melynek alapja hazugság, vagy a csalás bármely faja. Az olyan tanulók, kiknek viselete szégyenletes, társaira káros, kizáratnak és a kizárás az eset súlyossága szerint az összes iskolákból való kizárásig mehet. Ragályos betegségben szenvedők nem vétetnek fel. Ilyen esetekben a községi orvos javaslata alapján a tanári kar határoz. Intézeti helyiségeket piszkolni, butorokat rongálni tilos. Az ez ellen vétők a kár megtérítése mellett büntetnek is. Kiskorú tanulóknak szigoruan tilos a fegyvertartás. Leckékről elmaradni csak betegség és vismajor esetében szabad. A tanári kar

ítélete alá esik, hogy mulasztások igazolására kér-e orvosi, vagy szülői igazolványt. Ha a tanuló 5 napig igazolatlanul hiányzik, törltetik az anyakönyvből.

A tanfolyam tartama alatt meg kell tartani az összes törvényes hivatalos ünnepeket. A szülők vagy felnőtt hallgatók, kiknek saját gazdaságuk van, kötelesek a tanító személyzetnek megengedni, hogy meglátogassák a gazdaságukat s végrehajtsák a tanító személyzettel közösen megállapított munkákat. Ha nem engednék meg, kizáratnak az iskolából és többé nem vehetők fel.

A második szemeszterre való felvétel *vizsgálat alapján* történik, melyet a tanári kar és a vezető bizottság kiküldöttje előtt tesznek le. Elnök a gazdasági oktatás illető inspektora. Évenként október 1—15-e között tartják az inspektortól kijelölt időben. A vizsgálat áll: két írásbeli próbából; egyik közismereti, a másik az iskola főszaktárgyából van és az első szemeszterben előadott összes tárgyakból álló szóbeliből. Az írásbeli tárgyát a vizsgáló bizottság a vizsgálat alapján állapítja meg. Hat középértékű jeggyel sikerült a vizsgálat. A mindkét évet végzetek abszolváló vizsgálatot tesznek az előbbi vizsgálat módján, de a minisztériumtól megá lapított időben. Ez a vizsgálat áll: a) írásbeliből földrajz vagy történelemből, mellyel a tanuló a román nyelvben való ismeretét is bizonyítja; a földméréstanra vagy mezőgazdaságra alkalmazott számtanból és az intézet főszakmájából; b) szóbeliből a következő tárgyakból: a) általános mezőgazdaság, gyümölcsészet, szőlészet, veteményezés; b) általános állattan, méhészet, selyemtenyésztés, haltenyésztés, ha e szakmáknak kedvező vidéken van az iskola; c) falusi gazdálkodás, szövetkezeti ügy, számvitel, mezőgazdasági törvényhozás. A vizsgálat alapján kapott abszolváló bizonyítvány egy évre redukált katonai szolgálatra jogosít. A köteleességüket nem teljesítő növendékek a következő büntetések alá esnek: dorgálás, ösztöndj egészben vagy részben való megvonása, kitiltással való fenyegetés, kitiltás; az állam összes földmives iskolából való végleges kitiltás. Az elsőt a tanári tanács, a másodikat a vezető bizottság, a többit az inspektor előterjesztésére a minisztérium mondja ki.

A tanító és adminisztratív személyzet. A tanító személyzet: egy igazgató, aki szaktanár is, egy szaktanár vagy mester, egy tanár a közismereti tárgyakra, egy lelkész, egy vagy több iparos mester (*maestri de lucrari manuale*). Az olyan iskoláknak, melyeknek 100 hold mivelhető földje van, van egy *gazdasági főnöke* (*şef de agricultură*), aki a számvivő titkár teendőit is végzi. A nagyobb birtokkal rendelkezőknek van egy gazdasági főnökük és külön számvivő titkáruk. A személyzet beállítása a törvény intézkedései szerint történik. Jogaik és köteleességeik: Az igazgató és szaktanár kötelesek megvizsgálni, tanulmányozni a növendékek gazdaságait, a gazdasákkal együtt egy egyszerű tervet állítván össze. Ők fogják felügyelni és vezetni a gyakorlati munkákat, melyeket a tanulók gazdaságaikban végeznek és betölteni az iskola körletében a vándor-tanárok

hívását. Az anyagi segítséget a gazdaságok ésszerű vezetésére összeállított terv szerint vagy a helyi mezőgazdasági kamara, vagy a minisztérium nyújtja a költségvétési lehetőségek szerint. A közismereti tárgyakat és vallást a helybeli pap vagy tanító taníthatja, akiket óraszám szerint fizetnek.

Vezető bizottság, tanári tanács és gazdasági bizottság. A vezető bizottság összetétele és hatásköre általánosságban körvonalazva van a törvényben. Ezen kívül összeállítja az iskola szabályzatát és működési programját a helység szükségeinek megfelelően, melyet az állandó tanács javaslatára a minisztérium hagy jóvá. Hasonlóképpen kitér az iskola népszerűsítő körletét, szabályozza a felvétel módjait s előterjeszti a minisztériumnak, eszközli a felvételt, alkalmazza a büntetéseket, jelen van az abszolváló vizsgálaton. A tanterv és szabályzat összeállításánál számon tartja, hogy a téli iskolák a szakismeretek népszerűsítésére való s egész működésük erre kell hogy irányíttassék, erre használván a személyzetet, a leltárt és az egész gazdaságot és hogy a népszerűsítő működés a vármegye általános tervébe illesztessék.

A tanári tanács az összes tanárokból és mesterekből alakul, tekintet nélkül arra, hogy havonként fizettetnek-e, vagy óraszám szerint. Minden tagnak szavazati joga van. A tanács teendői megvannak szabva a törvényben. A tanács készíti a részletes programot, az órarendet s terjeszti approbálás végett a minisztérium elé, alkalmazza a büntetéseket s tesz javaslatot azok alkalmazására. A tanári tanács titkára a szaktanár vagy mester.

A gazdasági bizottság 4 tagból áll: az igazgató, a szaktanár vagy mester, a gazdasági főnök és a helybeli gazdasági bizottságnak egy tagja, akit a helyi gazdasági kamara jelöl ki. Teendőit a földmivelő oktatási törvény szabályzata tartalmazza. A termelési terv összeállításánál a gazdasági tanács figyelembe tartja azt a tényt, hogy az iskola gazdasága elsősorban gyakorlati ismeretek terjesztésére szolgál s a gazdaság egész szervezését e célra kell irányítani. Megengedhető a bérlet is a növendékeknek vagy szülőiknek, akik kötelesek az összes munkákat a tanároktól adott irányítás szerint végrehajtani. A gazdasági tanács titkára a gazdasági főnök.

Tanterv. Minden iskola tervére a helyi természeti és gazdasági viszonyokhoz alkalmazkodik s különbözik egymástól. A vezető tanács állítja össze és a minisztérium hagyja jóvá az állandó tanács jelentése alapján. A tárgyak általánosságban a következők:

Közismereti tárgyak.	I. szemeszter.	II. szemeszter.
Vallás	1	1
Román nyelv és gazdasági levelezés	3	2
Számtan, mértan	4	3
Földrajz	1	1
Nemzeti történelem	1	1
Mezőgazdasági állattani ismeretek	2	—

Mezőgazdasági geológiai ismeretek	1	—
Mezőgazdasági növénytani ismeretek	2	—
Szervetlen és szerves kémiai ismeretek mezőgazdaságra alkalmazva	2	2
Fizikai ismeretek mezőgazdaságra alkalmazva	2	1
Szaktárgyak.		
Általános fölmivélés (talajmivélés)	4	—
Speciális földmivélés (növénytermelés)	—	3
Kertészet, szőlészet, veteményezés	—	2
Általános állattan (zootehnia generalá)	3	—
Speciális állattan (zootehnia specialá)	—	3
Földmérés	—	2
Falusi gazdálkodás, gazdasági számvitel és szövetkezetek	—	3
Állatorvosi ismeretek	—	1
Méhészet és selyemtenyésztés	—	1
Gazdasági törvények és jogi ismeretek	—	1
Növényvédelem	1	1
Erdészeti ismeretek a befásításra és talajkötésre alkalmazva	1	—
Összesen	28	28

A román nyelvből és gazdasági levelezésből, szám- és mértanból csak azokat a fejezeteket kell kiválasztani, melyek a mindennapi falusi élettel egyenes kapcsolatban vannak. A természeti tudományok, kémia, fizika csak olyan mértékben adandók elé, ahogy a természeti jelenségek megértésére szükségesek, melyek egyenesen vagy közvetve befolyást gyakorolnak a növények és állatok tenyésztésére. A szaktárgyakból bővebben kifejtenők a helyi természeti feltételektől diktált korlátok között azok, amelyeknek a helyi falusi gazdálkodásban fontossága van. A többi tárgy csak olyan ismeretek alakjában, melyet az egész program összhangja kíván. A falusi gazdálkodás, gazdasági számvitel, hitelszövetkezetek csak olyan mértékben tanítandók, amennyiben a helyi szövetkezeti élet kifejlesztésére és a kisgazdaságok rentabilitási számítására szükségesek. A részletes tantervet és órarendet, minthogy az szorosan a helyi természeti, etnikai, történelmi, gazdasági stb. feltételekhez kapcsolódik, a tanári tanács állítja össze és a minisztérium aprobálja az állandó tanács előterjesztésére. A jóváhagyott részletes tanterv az iskola szabályzatának integráns része. Minden iskolánál működik az elméleti kurzus tartama alatt *egy asztalos és kovács műhely*, amelyben a tanulók minden kisgazdaságban szükséges kézimunkákat tanulják. Az elméleti tanítás megkönnyítésére és hogy a tanulók könnyebben megrögzíthessék az anyagot emlékezetükben, az iskolát ellátják tanulságos szemléltető anyaggal, könyvtárral és egy kis laboratóriummal. A tan-személyzet köteles egy kis helyi gazdasági muzeumot létesíteni, össze-

gyűjtven ide a helységből összeszedett terményeket, kártékony rovarokat, gombabetegségtől megtámadott növényeket, füveket, magvakat, talajmintákat stb. Az iskola gépei és gazdasági szerszámai nyílen állnak rendelkezésre a tanulóknak és szülőknek, midőn az iskola gazdaságában nem használatnak. Az iskola működési körletében a szaktanárok vándor-tanári minőségben fognak működni s végrehajtják a megyei gazdasági hivatal vezetése és felügyelete alatt a megye népszerűsítő programját. E célból tett utazásoknál a személyzet az iskola kocsiját használja.

A téli gazdasági iskolák évenként legkésőbb november 1-ig közlik a helybeli elemi iskolákkal a 21 éven aluli növendékek neveit, hogy az elemi iskola felső (V—VII. o.) kurzusa alól felmenthetőek legyenek.

Ez utasításban nem részletezett minden esetben a gazdasági és háztartási I. és II. foku oktatás és népszerűsítés törvényének és szabályzatának intézkedései irányadók.

Ez a téli földmives-iskolák szabályzata, melynek tartalmát majdnem szószerint adtuk a fennebbiekben. Célunk az volt, hogy a létesítendő iskola körüli tudnivalókat lehetőleg híven és részletesen ismerfessük olvasóinkkal.

A magán földmives-iskolák szabályzatából (megjelent a Monitorul Oficial folyó évi november 5. számában) közöljük még a létesítés iránti kérés körüli tudnivalókat. A fenntartó hatóságnak a helyi miniszteri igazgatóság útján kérést kell beadni — legkésőbb január 1-ig — a földmívelési minisztériumhoz. Ehez mellékelni kell nyilatkozatot arról,

- a) hogy milyen fajta és foku iskolát akar szervezni;
- b) mi lesz a tanítás nyelve;
- c) az iskola tantervét; ha *saját* tanterve van, azt részletesen két példányban;
- d) aki a kérést betérjeszti, milyen minőségben teszi.

Mellékelni kell a következő okmányokat:

a) A fenntartó román állampolgárságát igazoló bizonyítványt, ha magánszemély; különben jogi személyiségét elismerő igazolványt.

b) A helyiség és iskolai udvar tervrajzát két példányban; bejegyzendő minden helyiség rendeltetése, mérete, köbtartalma, valamint az udvar területe.

c) Egy nyilatkozat, hogy aláveti magát a törvény 5 §-ában foglaltaknak (közhatalóságokkal való közvetlen levelezés románul, a miniszter és a fenntartó közötti érintkezés módjai)

d) Kimutatás két példányban az igazgató és oktatószemélyzetről, melyhez mellékelni kell az illetők bizonyítványait, diplomáit és okmányait, melyek jogosultságukat igazolják. Ezt a kimutatást az iskolai év kezdete előtt legalább 3 hónappal kell benyújtani.

A földmives-iskolának lehet *saját* programja is, de tartalmaznia kell legalább.. az állami intézetek részére előírt tanterv minimumát. A tanítószemélyzetet a fenntartó nevezi ki, fizetését az hatá-

rozza meg (14 §.), a tanítás nyelvét szintén (17 §.), de az igazgatóság a közhatóságokkal kizárólag román nyelven levelez (16. §.), a belső igazgatás nyelve a magyar. A regiszterek, anyakönyvek, katalógusok román nyelven vezetendők, de fakultative az oktatás nyelvén is. A földmivelésügyi miniszternek ellenőrzési joga van az iskola összes alapjai felett. A költségvetést minden iskolai év elején fel kell terjeszteni. Előzetes tuita és engedélye nélkül külföldről semmiféle adományt, segílyt, alapítványt elfogadni nem szabad. A tanítótestület fegy lmezése a fenntartó hatóság joga.

Ez a szabályzat a létesítendő iskolák *működési körletéről* (raza de activitate) beszél és a körleteket egymástól szabatosan elválasztani törekszik úgy, hogy más körletben lakó növendékek felvételét a miniszter engedélyétől teszi függővé. A gazdasági ismeretek terjesztésének intenzív sikere érdekében ez az elgondolás mindenestre logikus és következetes. Mert két súlyos gondolat a motívuma. Egyik az, hogy az egész ország területét akarják behálózni és ellátni ilyen iskolákkal, melyeknek az egyes vidékek természeti adottságaihoz és a lakosság ottani foglalkozásához kell alkalmazkodnia. Ez az elgondolás azonban jó ideig még csak jó szándéku terv marad és sok idő eltelik még, amíg megvalósul. A másik meg az, hogy ez iskolának nem szabad bizonyítvány-gyárakká silányulniok, hanem reális és eleven hatásokat kell sugározniok a vidék gazdasági állapotának emelésére és a nép anyagi jóllétének fejlesztésére. Szóval közvetlen és eleven kapcsolatot kell létesíteniök az iskolák és a kisgazdaközönség között a gazdasági kérdések összes vonatkozásaiban. Már pedig nyilvánvaló, hogy ezt az eleven hatást az iskola sikeresebben tudja gyakorolni a vidék közvetlen környezetére.

Mindazonáltal ki kell fejeznünk azt a nézetünket, hogy a Székelykereszturt felállítandó földmives-iskola működési körletének a püspökség egész területére ki kell terjeszkednie. Hiszen elgondolni is teljesen logikátlan volna, hogy az unitárius egyházi főhatóság olyan iskolát létesítsen, melybe az ország területén bárhol lakó unitárius hívó ne legyen felvehető, a törvény valamely olyan intézkedése miatt, amely a mi viszonyaink között nem alkalmazható. Erre a kör lményre különös figyelmet kell fordítani már a létesítés érdekében megteendő első lépéseknél.

Dr. Gál Kelemen.

.....

Virághullás Nagy csapás érte Péter Lajos, kereszturi tanár afia családját. Kis fiuk, *Péter Aladárka* életének nyolcadik évében súlyos betegségben elhunyt. Az Uristen vigasztaló szeretete szárassza fel a bánatos szülők könnyeit.

Kérelem. Összes egyházközségeink, egyleteink saját érdekükben tartsák kötelességüknek, hogy minden *meghívót, értesítést, felhívást*, akár nyomtatásban, akár gépirással, vagy másképen több példányban adnak ki, küldjék meg ily címen: *Unitárius Kollégium könyvtára*, Cluj-Kolozsvár.

NŐK VILÁGA.

Meghívó.

A kolozsvári D. F. Egylet Unitárius Nők Szövetsége 1931. évi január 14-én, szerdán, valamint február 11, március 11, április 8 napjain délután 5 órai kezdettel házas jellegű

„Kötőkét“

rendez az Unitárius Nők Szövetsége helyiségében (Kossuth-utca 10.)

A szövetség szívesen lát minden unitárius asszonyt és leányt kézimunkával. Szórakoztató és komoly irányú műsorról gondoskodunk.

Levél az unitárius leányokhoz.

A nehéz megélhetési viszonyok nagyon sok unitárius székely leányt szolgálatra kényszerítenek. Az eltávozottak és az otthon levőkhez is szól az alábbi levél, melyet főpásztorunk sorai vezetnek be. Ezt egyik ifju papné írta s a többi papné aláírja és szétfogja küldeni a távolban levő ifju hiveihez.

Unitárius Püspök.

Kolozsvár, 1931. jan. 8.

*Drága kedves unitárius leányok!
Szeretett gyermekeim a Hitben!*

Üzenetet küldök nektek. A szeretet üzenetét. Küldöm a Ti kedves papnétok, a jó tiszteletes asszony aggódó és féltő üzenetét. Érezétek meg, hogy mi mindnyájan úgy féltünk Titeket, oly szeretettel gondolunk rátok, mint édes szülőitek. Hallgassátok meg, olvassátok el ezt a levelet. Tegyétek imádságos könyvetekbe. Vegyétek elő és újból olvassátok el, valahányszor baj fenyeget, vagy bánat ér.

Főpásztori szeretettel kérlek: óvjátok magatokat a rosszlelkű és gonoszszándéku emberektől. Ne hallgassatok a csábító, hízelkedő szavakra. Szent vallásunk legyen kebletek védő talizmánja, legszen-
tebb kincse. A becsület, a tiszta élet legyen mindig ékességeitek. Kérlek Titeket, kik a szülői háznál vagytok. becsüljétek meg az édes otthon és szülőiteket. Kérlek Titeket, akik távol vagytok, siessetek vissza az édes szülői hajlékba. Vágyakoztatok abba a templomba, ahol hitetekben megerősítést nyertetek, konfirmáltak. Oda, ahol hitetekről vallást és fogadalmat tettek.

Fogadjátok főpásztor atyátok áldását és jókivánatait. Ha jó tanácsra van szükségetek, forduljatok lelkipásztorotokhoz. Ha hozám fordultok, szívesen meghallgatlak. Az alább következő levelet, melyet papnétek irt, olvassátok el gondosan és tartsátok ahhoz magatokat. Isten áldjon, óvjon és szeressen titeket, kívánja szerető és éretetek aggódo Főpásztorotok,

dr. Boros György, püspök.

Kedves Leányok!

Székelyfalvak leányai, kedves, drága virágai hol, merre vagytok? Viruló színben pompáztok-e, vagy nyomoruságos idők megpróbáló körülményei közt idő előtt hervadoztok?! Ott van-e még szívetekben az üde ártatlanság és nemes tisztaság az anyagi és erkölcsi leromlás csábítva csalogat és megejtő körülményei mostani forgatagában?! Feleljetek! Oh, ha csak jót hallanánk felőletek mi, akik itthon annyit aggódkunk, busulunk miattatok, milyen megnyugtató, milyen boldogító lenne!

Elmentetek a messzi idegenbe kenyérkeresetre, ahol nem vigyázhat édesanyátok gondos szeme rátok, ahová legfönnebb imái és jó tanácsai kísérhetnek csak el. Elmentetek oda, ahol ezer meg ezer veszély fenyegeti a ti tapasztalatlan szíveteket. Elég erősek vagytok-e szembe nézni a veszedelmekkel és győzedelmet arattok-e a gonoszon?! Léha multságokra használjátok-e fel szabad időtöket, vagy ilyenkor hazaszáll a ti gondolatotok az itthagyt székelyfalura, amelyhez annyi édes emlék fűz, a szülői házra, ahol mindennap emlegetnek titeket és olyan nehéz szívvel várnak vissza, a kedves fehér templomra, ahol első imátozat elmondátok, de ahol üresen maradt a ti helyetek?! És ilyenkor összekulcsoljátok-e kezeteiket imára, hálát adva Istennek, aki veletek volt, megsegített és hogy az imádságból újabb erőt nyerjete? Megérzitek-e, hogy akármilyen messze is vagytok a szülői háztól, első gyermeki imádságotok templomától a mi egy igaz Istenünk atyai gondviselése és szeretete mindenütt megtalál titeket!? Nem vagytok árván és elhagyatva, ha őt keressétek s hozzá teljes szívvel-lélekkel ragaszkodtok. Idegen helyekre és idegen emberek közé is ez az isteni szeretet kísér el, a ti második édesanyátok, a mi unitárius anyaszentegyházunk gondoskodásában, aki anyai szeretettel ölel a keblére titeket és féltve örködik felettetek, hogy egy is közületek el ne vesszen. Hát ti milyen gyermekei vagytok ennek az édesanyának?

Egy vallásos, buzgó unitárius leány beszélte, mikor hosszas távollét után haza jött, hogy minden vasárnap 11 órakor eszébe jutott, hogy otthon most bementek a templomba. Ott vannak mind az ő szerettei: édesanyja, testvérei, akik bizonyára érte is imádkoznak. Ilyenkor mindig elővette imádságos könyvét, ő is imádkozott s úgy érezte, hogy szeretteivel együtt van, mert az áhitat szárnyán egybekapcsolódott lelkük s ez olyan boldoggá tette.

Kedves leányok! Heviti-e a ti sziveteket is ez az unitárius hit? Ha van unitárius templom ott, ahol éltek, látogatjátok-e vágyakozó szívvel azt? Van-e unitárius imakönyvek, amely olyan nagy szolgálatot tesz, különösen ott, ahol nincsen templomunk? A nagyobbak vigyáznak-e a kisebbekre, az erősebbek a gyöngékre? Ha találkoztok unitárius hitfelekkel, testvéri szeretettel vagytok-e iránta?

Csak nemrégén voltam egy leányiskolában, ahol többszáz tanuló-leány közül 17 unitárius vo't. Körém gyülekeztek és elbeszélgettünk. Örömmel hallottam, hogy az unitárius leányok, hogy összetartanak, milyen testvéri szeretettel ragaszkodnak egymáshoz. Ti is kedves leányok, ha talán egy-egy kisebb, vagy nagyobb városnak különböző részeiben laktok éreztek olyan hittestvéri szeretetet egymás iránt, mely által a távolságok elenyésznek s ti egymásra vigyázó jó szomszédokká lesztek.

Kedves székely leányok! Ha anyaszentegyházunk keretében vezető unitárius asszonyaink vasárnap délutánonként összehívják titeket, jelenjétek meg ezeken az összejöveteleken, amelyeket a ti művelésekre, lelketek épülésére és gondozására tesznek s azzal háláljátok meg az értetek való fáradságot, hogy tudástoknak legjavát adjátok, figyelmesen hallgassátok meg és fogadjátok meg jó tanácsaikat.

Akárhová, akármerre kerüljétek székely leányok ne feledjétek, hogy ti magyarok, székelyek vagytok és a székely névre szégyent ne hozzatok soha. Ne feledjétek azt se, hogy a székely embert háromról ismerik meg: ruhájáról, beszédéről és becsületéről. Büszkén viseljétek székely ruhákat, amely olyan szép és ne cseréljétek föl cifra városi rongyokkal, gondoljátok arra, hogy tthon szeretteitek is mind olyanban járnak. És beszéljétek, daloljátok azon a szép, zengő székely nyelven sok-sok székely népdalt, mert látjátok a természetben is egy és ugyanazon madár évszázadok során megtartja tollazatának színét és fajtájának hangját. Végül vigyázzatok a székelybecsületre, amelyet őseink oly sok ideig kiérdemeltek, be ne mocskoljátok.

Szibből, szeretettel üdvözlünk, székely leányok, mi unitárius papnék titeket és azt izenjük: hogy a székelyfalvak leányait, kedves, drága virágait vissza várja a falu, a szülői ház, a templom és vissza várunk mi is. Jöjjetek minél előbb, sziveteknek azzal az ártatlan tisztaságával, ahogy elmentetek.

A székelykereszturi „Unitárius Nők Szövetsége“ működése a jótékonyág terén a karácsonyi segélyezésben jut kifejezésre. Kicsiny körben mozoghatunk. Jó szívvel tesszük. Karácsony ünnepe alkalmával 4000 lej értékű adományt osztottunk ki. Belőle az unitárius iskola 76 tanulója karácsonyfai apróságokat kapott, közülök 17 ruhaneműt, 17 szegény családnak élelmet osztottunk ki, hogy a szent ünnepet számukra még áhíthatosabbá tegyük. Rövidség kedvéért az adakozó nemes lelkeket névszerint nem sorolom föl. Foglalkozáskülmöbtség nélkül többen készséggel hozták össze a fenti adományt.

Fogadják nemeslelkűségükért meleg köszönetemet. Jutalmuk legyen még jól eső érzetük, hogy a mai nehéz időkben hozzájárultak szegény embertársaik sorsa enyhítéséhez. Szövetségünk nemes céljai szolgálatában működünk tovább buzgalommal. Építsük mi is népünket vallásos buzgóságban, műveltségben, erkölcsben. Minden alkalmat ragadjunk meg szegény embertársaink fölségélyezésére. Ilyen nemes célok elég alkalmasok arra, hogy szellemileg, anyagilag tehetősebb tagjaink se álljanak félre, hanem illő lelkesedéssel tovább tevékenykedjenek. Székelykeresztur, 1930. december 25. *Pap Mózesné* elnöknő.

A kolozsvári Nőszövetsége által rendezett gyönyörű karácsonyfa ünnepélyt jövő számunkban adjuk.

H o z z á s z ó l á s

Vagy álljanak a nők is, vagy üljenek a férfiak is.

Igen Tisztelt Szerkesztő Ur! Miután láttam, hogy utóbbi időben lapjában helyt ad — igen helyesen — a templommal kapcsolatos, némely külsőségeket tárgyaló megjegyzéseknek is, bátor ágot veszek magamnak, hogy ez alkalommal magam is egy, alapjában jelentéktelen, de érthetetlen és sokszor zavaró külsőségre hívjam fel a templomlátogató, unitárius vallásközönség figyelmét.

Aki kolozsvári templomunkban istentisztelet alatt az ajtók felől való hátsó padok valamelyikében foglal helyet, érdekes megfigyeléseket tehet. A pap már a szószéken áll, az orgona elbűgja az utolsó akkordot s a hívek közül a férfiak, mintegy vezényszóra fölállanak, ellenben a hölgyek ülve maradnak s csupán a padokra alácsukló kalapok és kendők mutatják, hogy ők is immár megkezdték az imádkozás ájtatosságát.

Kerülnek aztán a hívőnők közé majdnem minden alkalommal olyanok, akik nem kolozsváriak, vagy pláne nem is unitáriusok s így ezzel a mi helyi szokásunkkal nincsenek tisztában. Ezek, amint az orgona elhangzik s látják, hogy a férfiak mind fölállnak, a tömegösztön hatása alatt önkéntelenül szintén fölemelkednek helyeikről. Mikor aztán észreveszik, hogy Éva többi leányai ülnek, lassacskán, hogy feltűnést ne keltsenek, a lenyugvó nap észrevétlen tempóát utánozván, szép csendesen ismét visszaereszkednek a padba s talán egy kicsit szégyenkeznek is, hogy im, járatlanságukkal megzavarták a kolozsvári unitáriusok egyöntetűségét.

Még feltűnőbb s egyenesen visszatetsző a helyzet néhol faluhelyen, hol a papné és más uriaszony a könyörgés és közének alatt ülve marad, míg az egyszerűbb renden levők fölállnak, vagy az ősi unitárius ritust követve, a padra borulnak. Az ilyen fel nem állók mintha csak hivalkodni akarnának: „lám, én különb vagyok az Ur színe előtt is, mint ti“.

Mostanság ujitások történnek istentiszteletünk rendjében: csak nemrég ujitották föl az invocatiót, amit mindenki állva énekel végig; némely alkalommal pedig a pap szertartását áldással zárja be s ezt szintén minden nemre való tekintet nélkül az egész gyülekezet állva fogadja. Most volna tehát kedvező alkalom, hogy e visszás helyzetben is egyöntetűséget teremtsünk: *vagy álljanak a nők is könyörgés és közének alatt, vagy üljenek a férfiak is.*

Szerkesztő urnak maradtam kiváló tisztelője

Márkos Albert.

Unitárius gondok.

Isten jóvoltából megkezdettük az új évet. Sötét felhők tornyosulnak egünk felett, napról-napra jobban inog a talaj lábunk alatt s mi mégis úgy cselekszünk, mint a tanítványok: összetett kezekkel nézünk ég felé s onnan várjuk a segítséget, bár szüntelen hangzik az égi szózat: galillei férfiak, mit álltok itt, nézve ég felé.

Van egy szomorú kép egyházunk életében. Dávid Ferenc elítéltetése alkalmával nem akadt egy pap sem, ki az egyházat megvédje, mindenik azt mondá: védje Trausner. Ennek gyá zos következménye lett — sok egyházközségünk megsemmisülése. Mindezt annak tulajdoníthatjuk, hogy hiányzott a papok lelkéből az erkölcsi bátorság, az unitárius önbizalom s ezt hiveik lelkében sem tudták felébreszteni. Vigyázzunk! ez a szomorú kép újból ismétlődik egyházunk életében.

Dávid Ferenc, a dévai mártír szava felhangzik ismételten a lelkészekhez: „védje valaki az egyházat“ s ismét süket fülekre talál. Ezért kell iskolánkat, kulturánkat megfojtanunk saját kezünkkel.

A mult legyen intőképp előttünk. Emlékezzünk! A történelem ítélőszéke előtt állunk, egyházunknak nemcsak vasárnapi prédikációkra van szüksége, hanem köteleességteljesítésre, példaadásra.

A sziveket és a zsebeket erőszakkal nem lehet megnyitni, léleknek kell a lélekhez szólni. Most mutassa meg minden lelkész, hogy pásztora-e a nyájának? Egyházához tudja-e kapcsolni a hiveit, hogy kicsiny és nagy, szegény és gazdag, kezét kézbe téve, mindenki egy akarattal siessen egyházunk megmentésére.

A pap találja meg módját, hogy az a földműves neveljen egy tyukot, a gazdagabb egy libát, az asztalos készítsen egy széket, a cipész egy pár cipőt, a tisztviselő egyék egy szegényebb ebédet s egyházunk meg van mentve.

Buzogá y Kálmán,
unit. lelkész.

.....

**Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében
az Unitárius Közlöny ingyen jár!**

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Felhívás

a székelykereszturi unitárius főgimnázium megmentéséért!

Az unitárius Egyházi Főtanács elfogadta azt az indítványt, hogy ha a székelykereszturi főgimnázium előljárósága a felső tagozat fentartásához szükséges anyagi feltételeket előteremtheti, a főgimnázium felső tagozatát is fentartja.

A gimnázium előljárósága december 17-én tartott ülésében ki-mondotta, hogy erkölcsi kötelességének tartja ezzel a Főtanács biz-tositotta törvényes jogával élni. Minden erejével megkísérli tehát fel-rázní a székely társadalmat, az unitárius eklézsiákat és a gimnázium vándiákjait, hogy a főgimnázium megmentése végett siessenek a gim-náziumi előljáróság támogatására. A gimnázium előljárósága abból a lelkes, hűséges és kitartó támogatásból, melyet a kereszturi iskola hívei a főtanácsi gyűlésen tanúsítottak, bizton reméli, hogy 1931 május 1-ig elő tudja teremteni a felső tagozat fentartásához szüksé-gesnek mutatkozó összeget.

A mozgalom megindítását és annak sikeréhez való jó remény-ségét a gimnáziumi előljáróság már be is jelentette a főhatóságnak. Az iskola körletébe tartozó szülők és tanuló ifjuság tehát legyenek jó reménységgel, hogy a kereszturi unitárius főgimnázium a követ-kező iskolai évben is teljes egészében tovább fog működni és kebl-ére ölelheti a tanulni vágyó szegény székely ifjuságot, felekezeti különbség nélkül.

Követésre méltó jótett. Egyik ünnepünk se alkalmasabb a gyermek megfigyelésére, mint a karácsony. Nézd a gyermek arcát és boldogságát, mikor a pislákoló karácsony a alól szedegeti ki az ő játékaikat. Mondd igaz lelkedre, van-e ennél fenségesebb és szebb kép a világon? És mégis azt látjuk, hogy fiatal házaink nagyon idegenkednek ettől a képtől. Inkább a kényelemnek és jólétnek áldoz-nak, mintsem ezekben a kicsikében találnák meg örömeiket. És miért? Talán attól félnek, hogy majd kopott ruhájuk miatt elfordul-nak tőlük a régi jó barátaik? Vagy nem tudnak majd megfelelő kényelmet biztosítani jóvendőbeli kicsikéiknek, mikor esetleg még kenyérre sem telik? Oh nem! Hanem azért, mert ebből is divat lett már ugy a gazdagabb, mint a szegényebb osztálynál. Itt ez a fiatal házaspár ugy él, hogy még háztartása sincsen. Ott a másik, harma-dik, Isten tudja hányadik, de mindenik ebben is a divatot üzi, még pedig a gyermeknélküli divatot. Forduljunk el ettől a csunya divattól, tegyünk meg mindent ennek a kiküszöbölésére, mert fajiságunk ezt megköveteli. A gyermekek védelménél szebbnél szebb modellek kö-zött válogathatunk.

Egy ilyen szép követésre méltó cselekedet dr. Rohonczy La-

josné önagságáé, aki Kolozsvárt már évek óta 5—10 kis diákokt hivat magához minden karácsony szombatján. A fiukat megvendégeli, kikérdezi, hogy mit szeretnének karácsonyra kapni s elbocsátásuk alkalmával még a szükséges anyagi támogatást sem sajnálja. Az unitárius kollégiumból én vittem el a gyermekeket. Láttam a ragyogó arcokat és a meglepődést.

N. J.

Szörványainkról. Örömmel állapítjuk meg azt a kedves és élénk érdeklődést, mely a szörványokban élő unitárius hiveink körében megindult. A fópásztor a népszámlálás közeledése előtt felhívást, kérést küldött szét az ismert és tudott címekre és erre a felhívásra buzgó unitárius hiveink több helyről választ küldtek s abban bejelentették az ott lakó hitrokon-testvéreinket. Eddig a következő válaszok és bejelentések történtek:

Kovásznáról Hadnagy Györgyike gimn. tanuló bejelentett 10 unitárius lélekszámot, Vámosudvarhelyről Kertész Mihály 46, Balázsfalváról Nagy Balázs gondnok 19, Ilyefalváról Barabás Zoltán szorv. gondnok 21, Olasztelekről Máthé Sándor 12, Magyarhidegkútól Nagy Sándor 18, Alsótömösről Ancsa Istvánné 6, Csikdánfalváról János Mihályné 7, Málnásról dr. Balogh Istvánné 9, Prazsmárról Eekes Mózes ny. áll. f. gondnok 5, Mezőszentmihályról Hegedűs Károly ny. jegyző 7.

Igen jó volna egyházunkra és szeretett unitárius testvéreinkre is, ha a szörványban élő hiveink mindenütt megtennék azt a szíveséget, hogy magukról, családjukról és ismerős hitrokon testvéreinkről egy nevsort a püspöki hivatalnak beküldenének. Ezt jó reménységgel várjuk.

Levél az unitárius leányokhoz. Némi tájékozással tartozunk olvasóinknak, Kolozsvárt az unitárius nők szövetségének egyik lelkes tagja, Gyallay Pap Domokosné, az ide jött székely leányokat a múlt évben vasárnap délutáni óráiban kedvesen és hasznosan foglalkoztatta más nőtagok segítségével. A múlt év végén megkérte a püspök urat, hogy lelkészeinktől kérje be a Kolozsvárt szolgáló leányok névsorát, lakását. A püspök ur az összes távollevő leányokról kimutatást kért. Most már tudjuk, hogy Kolozsvárt 71, Bukarestben 78, Brassóban 96, Segesváron 39, Tordán 26, Marosvásárhelyen 23, Fogarason 13, Nagyszebenben 9, Medgyesen 7, összesen 362 leányunk szolgál. A püspök ur Sigmond Józsefné lelkészneől levelet kért a távol levő leányokhoz. A szép és becses levelet olvassa el minden anya. A papnénál külön is kaphat, hogy küldje el leányának. Védjük ifjaink becsületét és hitét!

Missziós könyvtár szörványaink részére. Az iratterjesztési bizottság vallásos és erkölcsnemesítő könyvekből kölcsönkönyvtárakat szándékozik leküldeni minden olyan szörvány részére, ahol legalább 6 unitárius család van. Megfogjuk kérni valamelyik ott lakó testvérünket, hogy vállalja el e kis kölcsönkönyvtár kezelését s missziós lélekkel ajánlja e könyveket és füzeteket testvérei figyelmébe. Szörványban élő olvasóinkat pedig felkérjük, hogy érdeklődjenek e könyvtárak létezése és működése után, olvassák a könyveket s aztán esetleges észrevételeikkel forduljanak az Unitárius Iratterjesztéshez Kvár.

40 éves papi szolgálat ünneplése. A recsenyédi hivek folyó évi november 23-án kellemes meglepetésben részesítették papjukat

állása elfoglalásának 40-ik évfordulóján. Ugyanis Dombi Mózes énekvezértanítójuktól megtudva, hogy ez a dátum most is épen vasárnapra esik, mint 40 év előtt, elhatározták, hogy e napon az istentisztelet végeztével a templomban üdvözölni fogják a köztiszteletben álló papjukat. Gál József lelkész a titokról egy jó akarója útján idején értesülvén, a ritka alkalomhoz méltóan adhatott hátát Istennek, hogy szeretett hiveit oly hosszú idő kedvező és kedvezőtlen változásain és nehéz megpróbáltatásain kegyelmesen átvezette s hogy ő maga is — megfogyva bár, de törve nem — megérhette a ritka évfordulót, amelyről az áldozatkész buzgóság, a kitartó és eg etértő munka szép és gazdag eredményeire tekinthet vissza. Istentisztelet végén a kebli tanács és az egyházközség nevében Máté István k. tanácsos, a polgári község és Gazdakör nevében Ráduly József üdvözölte az ünnepel-et; a Nőegylet nevében Ráduly Józsefné mondotta az üdvözetet s Fekete Pálné szép virágcsokrot adott át; az iskolások nevében Máté Dénes IV. o. t. üdvözölte s Fodor Eszter IV. o. t. szép virágcsokrot adott át szeretett lelkészüknek. Az üdvözetek sorát H.-Szentpál költő lelkü papja, Vári Domokos fejezte be, aki maga és hivei nevében emlékezett meg az ünnepelt érdemeiről s egyuttal felolvasta szolgatársa, Pálfi Ákos énekvezértanító levélbeli üdvözetét. Este ugyancsak az ünnepelt tiszteletére a község ház nagytérképében a Nőegylet buzgó tagjai által rögtönzött banketten kedélyes pohárköszöntők tartották jó hangulatban a közel 60 személyből álló asztaltársaságot. Isten megszentelő áldása nyugodjék meg továbbra is a lelkészen és hivein. Recsenyédén, 1930. évi november hó 23-án.

Jelenvoli

Kisfaludy-ünnepély Székelykeresztúron. November 22-én rövid ünnepély keretében emlékezett meg az Unitárius Főgimnázium Ifjúsági Önképzőköre az ezelőtt száz esztendővel elhunyt költőről. Emlékének ébrentartására a költő műveiből és munkásságára vonatkozó ismertetésekből változatos műsort állított össze az ifjúság. Nyitányt Szakáts Zoltán V. o. t. játszott zongorán. Aztán emlékbeszédet tartott a nagy íróról Péter Géza VII. o. t. Rámutatott rövid és küzdelmes életére s arra a kitartó szorgalomra és költői erőre, amely nagyjaink sorába emelte. A műsor harmadik pontjaként Kisfaludynak „Mohács“ c. elégiáját szavalta Benkő Géza VI. o. t.; reményt hintett a jelenvoltak lelkébe: „Él magyar, áll Buda még“. Lőrinczi Mihály VII. o. t. felolvasást tartott „Kisfaludy a magyar drámairodalomban“ címen. Majd Benkő Géza VI. o. t. hegedűszólójában gyönyörködtünk. Nem feledkezve meg Kisfaludy kisebb darabjairól sem, előadásra került azokból a: Rákosi szántó a török alatt“ c. rövid dal. Elszavalta Lukácsffy Ödön IV. o. tanuló. Befejezésül „Bánkodó férj“ c. románcot hatásosan adta elő Elekes András V. o. tanuló. E helyen kívánjuk köztudomásra hozni, hogy a homoród-szentmártoni Hitelszövetkezet 500 lejt adományozott az Önképzőkör részére, magyar irodalmi pályamunkák jutalmazására. Pályatétel: Jókai „Uj földesur“ című regényének méltatása. A nemes adományt hálás köszönettel fogadtuk.

L. M.

Irodalom.

Unitárius Missziói Kalauz. A közeljövőben hasonló, ha nem is azonos címmel egy olyan munkát szándékozunk kiadni, mely tartalmával minden unitárius lelkésznek, segédlelkésznek, hitoktatónak, szórványgondozónak, missziói munkásnak, szociális téren tevékenykedő világi testvéreinknek, stb. — utbaigazítóul szolgáljon. E munka rendeltetését megmagyarázandó, itt közöljük a tartalmi tervezetet *nagv vonásokban.* *I. Imák.* a) Templomi szolgálatra, reggeli, esti, hétköznapi, ünnepi stb. b) Ágendális alkalmakra (esketés, temetés, keresztelés, urvacsora). c) Szociális alkalmakra (közgyűlés, irodalmi est, D. F. E. est, házszentelés stb.) d) Magánimák (betegek, elítéltek, válók, bűnösök stb. számára). *II. Beszédek.* a) Templomi szolgálatra, sátoros ünnepeken, különleges alkalmakkor, modern problémákkal stb. b) Szociális alkalmakra. c) Ágendákra. *III. Vázlatok.* Ez lesz a könyv leghasznosabb része. Imák, beszédek, előadások vázlatait fogjuk itt adni, amelyek utbaigazítóul és forrásul szolgálhatnak a gondolatadáshoz és megíráshoz. *IV. Utbaigazítások.* Azok számára, akik nem élnek állandó összeköttetésben az egyetemes egyház életével itt közöljük lapjaink, egyleteink címeit, segélyforrások pályázatok, ösztöndíjak, tanácskéresek stb. ismertetésével. Táblázatok is lesznek statisztikai és más kérdésekről. *V. Lelki vezér.* A hitetlen, kételkedő, szocialista, istentelen stb. hívek között szolgáltató lelkész számára hasznos kérdéseket, feleleteket, könyveket, lelki elmélyülésre vezető tanácsokat stb. foglaljuk itt össze. Ugyszintén utbaigazításokat hívó egyháztagjaink kezelésére stb. Az unitarizmus rövid, pozitív foglalatát is ide vennők. *VI. Törvények, rendeletek, ünnepek, konfirmáció stb.* megtartására vonatkozó fontosabb helyek ismertetése.

E tervezetből látszik, hogy e munka nemcsak lelkéseink, hanem világi hiveink számára is készült, hogy azok szórványokban, végeken stb. maguk is missziónáriusaivá szegődhessenek a szabad-élvü kereszténység evangéliumának.

Kérjük olvasóinkat, hogy esetleges indítványaik, észrevételeiket stb. közöljék a szerkesztővel (Szent-iványi Sándor, Liceul Unitarian, Cluj-Kolozsvár). Ugyszintén kérjük azokat, akik erre a könyvre igényt tartanak, jelentsék azt be szintén a fenti címre, mert ettől tesszük függővé a nyomtatandó könyv példányszámát. A körülbelül 300 oldalas könyv ára 160—200 leu lesz az előre megrendelők számára. Bolti ára jóval magasabb lesz.

Minden kézirat Szent-iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollegium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17